

Bezoek Ghana:

Vrolijk, veilig en veelzijdig Afrika

“Ik wilde naar het middelpunt van de aarde, net als Jules Verne. 0,0 op mijn GPS bracht me naar tropische wateren vol walvis en dolfijn. Ik zwom naar wal en ontdekte een bijzonder vakantieoord: Ghana.”

Tekst: Eva van Dijk en Gerard van Heusden / Foto's: Susanne Beentjes, Ronnie Dankelman, Eva van Dijk, Els Verhagen, David Klinkhamer, Suzanne Yakubu en Anja Wortel.

Een lemen hutje met uitzicht op een houtskoolvuur. Een oude vrouw staat met haakse rug in de pruttelende massa te roeren. Ze is de baas in dit dorp met rieten daken en geitjes. Op de één of andere manier dulden de landgoden in Katarga geen mannelijke chiefs. Ik krijg vast eten van haar, zo gaat dat hier in Ghana. Overal waar ik kom, word ik gastvrij ontvangen.

Woon ik ook zo in Ghana? Nee, mijn huis is modern: gepleisterd, kozijnen met gaas, golfplaten op het dak. De binnenplaats is van beton. Daar liggen al mijn 'broertjes' en 'zusjes' televisie te kijken terwijl ze kruidenballetjes draaien tegen schorpioenenbeten. Meer dan twintig familieleden wonen hier onder de aansturing van Oma Kaka Taimoko. Jong en oud, iedereen doet zijn ding. De kleine Ibrahim bijvoorbeeld. Elke keer als ik thuiskom staat hij klaar om mijn tas te dragen. Huize Taimoko symboliseert voor mij de verschillende gezichten van Ghana: houtskool én waterkoker, traditionele kleding en spijkerbroeken, kruidendrankjes en cola. De kraan doet het alleen op zondag. Het leven vindt buiten plaats, op de grond tussen huis, schuur en kruidentuin. Koken, lachen, werken, wassen en slapen. Kinderen krioelen door de bedrijvigheid of zitten opgeknoopt in een doek op de rug, met hun benen in een extreme spreidstand. Dit was mijn leven van de afgelopen weken. Ik zal ze gaan missen.

Land van uitersten

Een bezoek aan Ghana is reizen tussen twee uitersten. West-Afrikaanse genen én westerse invloeden drukken hun stempel op Ghana en de mensen die er wonen. U kunt dorpen bezoeken waar de tijd stil lijkt te staan. Waar geleefd wordt zoals eeuwenlang door heel West-Afrika het leven was. Waar kinderen verbaasd kunnen reageren op uw blanke huid. Aan de andere kant vindt u in Accra de modernste hotels, kantoren en auto's. Maar er is vooral veel ertussen in. Dat is de charme van het land met als toeristisch hoogtepunt: de mensen. Reizen door Ghana betekent tussen Ghanezen leven en er vol van genieten. Het is gewoonweg niet mogelijk om hier te reizen zónder interactie met dit bijzondere volk. Wie terugkeert uit Ghana zal lyrische typering gebruiken, zoals vriendelijk, gastvrij, trots, nuchter, relaxed en bovenal humorvol, vrolijk en vol levenskracht.

De grote cultuurshock van westerlingen wordt ervaren op het vlak van de gastvrijheid. Waar het westen individualiseert staat in Ghana het groepsbelang centraal. Ubuntu! Voor de bezoeker is deze Ghanese traditie als een duik in een warm bad. Een Ghanees dient gul te zijn en anderen te helpen, ook materieel. Wie wat heeft, deelt dat met anderen. Dat is vanzelfsprekend.

Westerlingen zijn vooral geïrriteerd als 'hun' pak drinken alweer verdwenen is uit de koelkast, Ghanezen niet. Alles is immers van de groep. Ook dat pak drinken. U kunt erop vertrouwen dat ook de ander zijn bezit met u zal delen, zijn kennis, gunsten, toestemming en relaties. Het 'delen' en het 'groepsbelang' uit zich in vriendelijkheid en hulpvaardigheid. De contacten met Ghanezen en hun gastvrijheid behoren voor velen tot de highlights van hun bezoek aan Ghana.

Toch is er niets onbaatzuchtig aan. Helpen en geven doet men in Ghana voor de eigen toekomst! Voor een Ghanees zijn relaties wat voor ons een verzekering of een spaarpot is. Als die tegenvallende ziekenhuisrekening komt, maak hij een rondgang langs iedereen die hij kent. Uiteraard zullen zij doneren, hij gaf toch ook? Beleefd zijn en iemand helpen zijn dus veel belangrijker dan werk of zo iets onnozels als op tijd komen.

Alles op zijn tijd

Ook de 'Ghana Maybe Time' (GMT) staat garant voor een cultuurschok in positieve zin. Afrikanen gaan anders om met tijd dan Europeanen. Op weg naar Cape Coast vraagt een vrouw aan de bestuurder om even te stoppen. Ze wil wat bananen kopen. De bestuurder stopt, stap uit en keert terug met een bosje bananen in zijn handen. "Ik wil nog wat meer" zegt de vrouw en daar gaat de bestuurder weer op pad. Niemand van de vijftig passagiers heeft problemen met dit oponthoud. Ze aanschouwen alles rustig, misschien valt het niets eens op. Wat zou er in een Nederlandse bus gebeuren in zo'n situatie?

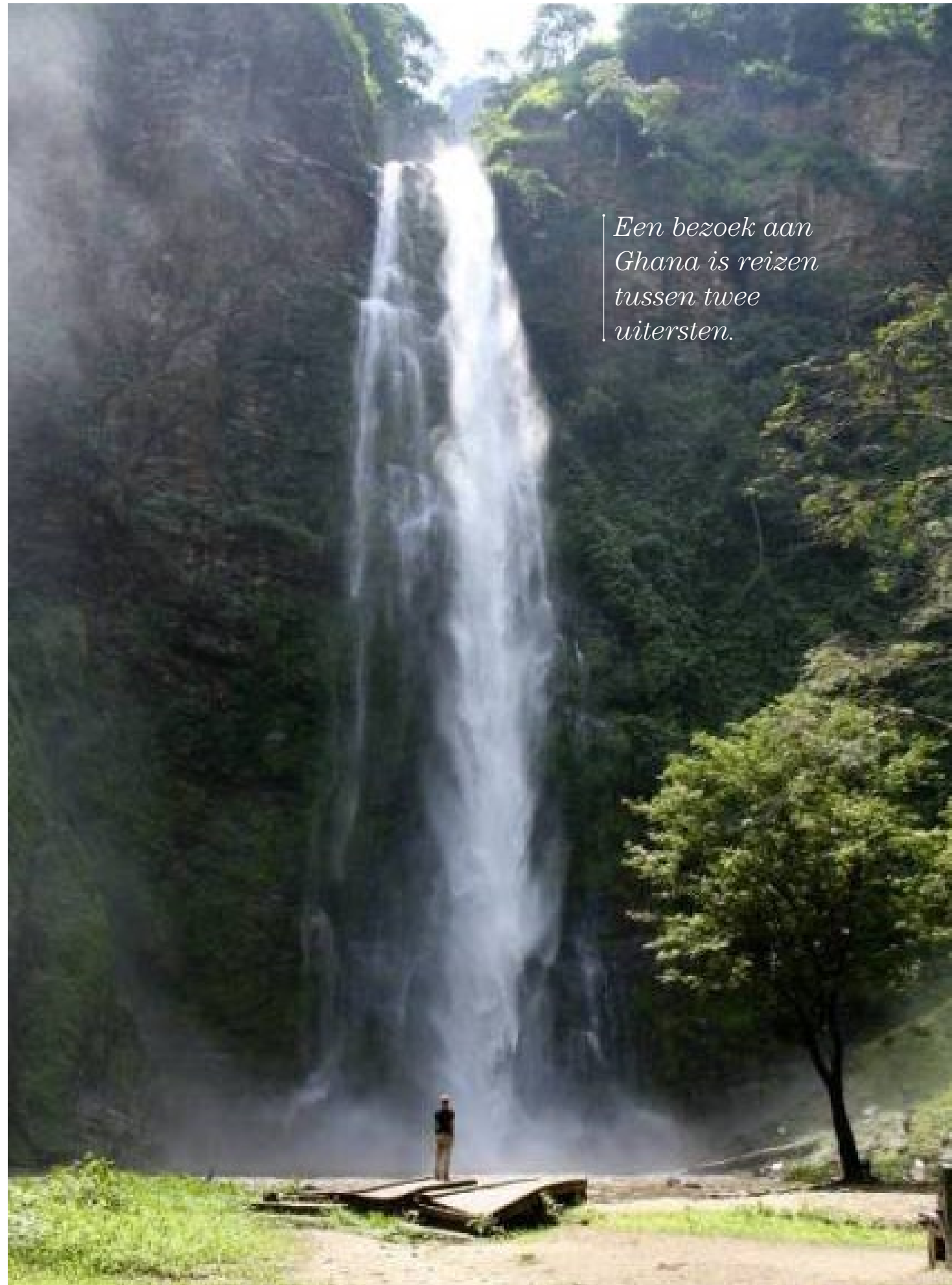
Geduld is in Ghana een erg hoog aangeschreven eigenschap; geduldige mensen zijn wijs en bereiken altijd wat ze willen. Ze hebben immers de tijd om het voor elkaar te krijgen. Wie geen geduld heeft is als een kind dat nog veel moet leren. Voor de jachtige westerling is een reis naar Ghana dan ook een verademende vorm van therapie. Niets maakt het hoofd meer leeg dan de rust van gedwongen wachten en de vele indrukken die er tijdens het wachten te ervaren zijn.

Wie terugkeert uit Ghana zal lyrische typeringen gebruiken, zoals vriendelijk, gastvrij, trots, nuchter, relaxed en bovenal humorvol, vrolijk en vol levenskracht.

De bus brengt me naar de voormalige slavenkust. Meer dan twintig forten, ruïnes en kastelen zijn nog te bezoeken. Dat kan alleen in Ghana. Een bezoek aan één van de slavenforten is verwarrend tweeslachtig. Buiten drink je een heerlijke cocktail tussen wuivende palmen aan een wit strand. Binnen in de kerkers hangt de sinistere sfeer van één van de zwartste pagina's uit de geschiedenis, de grootschalige slavenhandel van de 16de tot begin 19de eeuw. Van het Creoolse bloed in Brazilië tot aan de Afro-Amerikanen in de Verenigde Staten, veel van hun voorouders startten vanuit Ghana de gedwongen oversteek over de oceaan. De goede handelsrelaties tussen Nederland en Ghana gaan terug naar deze dubieuze periode. Deze historische banden ziet u onder andere terug in de namen van de forten: Nassau, Amsterdam en Orange. Ook kunt u Ghanezen tegenkomen met de achternaam Van Dyck of Bartels. Richting bezoekers gaan Ghanezen veelal pragmatisch om met het slavenverleden en het kolonialisme. Zei de eerste president Nkrumah niet "Forwards ever, backwards never"? Ghanezen vergeten nooit, maar vergeven wel.

Ecotoerisme

De Unesco-beschermde slavenforten trekken jaarlijks veel toeristen, vooral Afro-Amerikanen op zoek naar hun roots. Ook een groeiend aantal Nederlanders reist af naar dit bijzondere vakantieoord, aangetrokken door het ontbreken van massa-toerisme. Ghana heeft de bewuste toerist veel te bieden. De bestemmingen

*Een bezoek aan
Ghana is reizen
tussen twee
uitersten.*

variëren van een biologische cacao­boerderij tot een olifantensafari te voet, van de weidse vlakte van de savanne in het noorden tot de laatste restanten West-Afrikaans regenwoud. Tel daar de Ghaneze gastvrijheid en de veiligheid bij op en u heeft ecobestemming nr. 1 voor 2010 te pakken.

Gespecialiseerde reisbureaus wijzen de weg naar deze bijzondere plekken waar bezoekers daadwerkelijk het verschil maken tussen eten en geen eten. Ghana won internationale prijzen met haar programma's voor 'Community based tourism' gericht op armoedebestrijding op het platteland. Ook voor natuur- en cultuurbehoud zijn deze programma's essentieel. Met honger valt uniek natuurgebied gemakkelijk ten prooi aan strooptochten naar tropisch hardhout, 'bush meat' of goedkope landbouwgrond. En zonder economisch perspectief loopt het platteland leeg naar de steden en is de vaak wijze traditionele cultuur letterlijk met uitsterven bedreigt.

In 2009 opende het Ghana Verkeersbureau in Nederland haar deuren om de weg te wijzen naar de ecobestemmingen van Ghana. Het is het eerste Verkeersbureau voor een ontwikkelingsland en is dagelijks beschikbaar voor consumentenvragen en pers. Tegelijk verscheen de reis- en cultuurgids 'Ervaar Ghana' waarin diezelfde bestemmingen centraal staan. Het boek enthousiasmeert en leest als een roman over de West-Afrikaanse cultuur. Want Ghana verdient het om bezocht te worden, ook al maakt u die reis alleen maar in gedachten. Meer informatie op www.ghana-verkeersbureau.nl